

Handläggare
Jessica Oldin Lazaroff
Telefon: 08-508 25 193
Maria Sköld
Telefon: 08-508 25 203

Till
Socialnämnden
2022-08-30

Vistelseförbud för barn

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2022/805

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss av Författningsförslag i promemorian Vistelseförbud för barn, Ds 2022:12.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Socialdepartementet har utrett frågan om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att i skyddande syfte genom beslut begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden, ett så kallat vistelseförbud för barn. Utredaren fastslår att ett vistelseförbud inskränker rörelsefriheten och inkräktar på barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Effekten av ett vistelseförbud i syfte att förhindra att ett normbrytande beteende utvecklas är också svår att förutse. Utredaren föreslår därför att en möjlighet att inom ramen för socialtjänstlagen besluta om ett vistelseförbud för barn inte bör införas.

Utredaren föreslår däremot att möjligheten att besluta om vistelseförbud bör införas i LVU-lagstiftningen avseende personer under 18 år om det med hänsyn till den unges hälsa eller utveckling finns behov av att begränsa den unges närvaro på platsen eller i området, och det antingen finns en påtaglig risk att den unge kommer att utveckla ett sådant beteende som avses i 3 § LVU eller den unge har ett vårdbehov på grund av sådana förhållanden som avses i 3 § LVU. Ett beslut om vistelseförbud ske enligt samma juridiska process som övriga LVU-beslut och ska vara möjligt att överklaga. För att kunna ge erforderligt stöd till socialtjänsten bör polislagen kompletteras med rättigheten att upprätta ett register över

pågående vistelseförbud. Polisen ges även möjlighet att på socialtjänstens initiativ ge handräckning samt skyldighet att överlämna ett påträffat barn som bryter mot ett vistelseförbud till barnets föräldrar, vårdnadshavare eller socialnämnden. Förändringarna föreslår träda i kraft den 1 juli 2023.

Förvaltningen bedömer att utredarens förslag är väl underbyggt och i enlighet med den kunskap socialnämnden har kring brotts- och drogförebyggande arbete. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Socialministern Lena Hallengren beslutade den 28 maj 2021 att ge i uppdrag åt verksamhetsområdeschefen Ingrid Utne att biträda Socialdepartementet med att utreda om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att i skyddande syfte genom beslut begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden (S 2021:B). Utgångspunkten i de förslag som utredaren lämnar är att förhindra att barn far illa.

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat ärendet Författningsförslag i promemorian avseende vistelseförbud för barn (KS 2022/805) till socialnämnden för besvarande.

Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd

Ärendets beredning

Remissvaret har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2022-08-24. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 2022-08-25.

Ärendet

Insatser som ges inom ramen för socialtjänstlagen ska i första hand ges i frivillig form (2201:453). Mot bakgrund av att många av de som erbjuds insats tackar nej och då kraven för insatser enligt LVU ofta inte är uppfyllda, råder det en uppfattning om att socialnämnden behöver fler verktyg för att kunna gripa in tidigare i situationer då samtycke saknas.

Syftet med vistelseförbudet skulle vara att hindra barnet från att vistas i en miljö som påverkar barnets hälsa och utveckling negativt. En konsekvens blir att enskilda barns rörelsefrihet inskränks samt att flera rättigheter i barnkonventionen påverkas. Mot bakgrund av detta behövs det ställas höga krav på att ändamålet med insatsen uppnås.

Det är en komplex process som leder till att ett barn utvecklar ett normbrytande beteende, olika risk-och skyddsaspekter kopplade till både individen och omgivningen påverkar varandra. Då vistelseförbudet endast påverkar en faktor är dess påverkan på utvecklingen av ett normbrytande beteende oklar. Att förhindra att barn och unga rör sig och flyttar sin arena är inte möjligt och ett fortsatt umgänge med negativ påverkan är svårt att förhindra, såväl i den fysiska som digitala miljön. Ett förbud, som blir för brett eller för snävt kan också försämra barnets möjlighet till en positiv utveckling. Att motivera till denna insats kan innebära svårigheter såväl som att kontrollera att den efterföljs. Att rättigheter inskränks med konsekvenser som inte kan garanteras vara för barnets bästa, gör att Socialstyrelsens utredare inte anser att ett vistelseförbud bör införas i Socialtjänstlagen.

Istället föreslår utredaren att bestämmelser om vistelseförbud ska införas inom lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. En person under 18 år ska kunna förbjudas att under vissa tider vistas på en särskilt angiven plats eller inom ett särskilt angivet område om det med hänsyn till den unges hälsa eller utveckling finns behov av att begränsa den unges närvaro på platsen eller i området, och det antingen finns en påtaglig risk att den unge kommer att utveckla ett sådant beteende som avses i 3 § LVU eller den unge har ett vårdbehov på grund av sådana förhållanden som avses i 3 § LVU. Ett beslut om vistelseförbud meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden. Ett beslut ska föregås av en muntlig förhandling med rätt till offentligt biträde och möjlighet att överklaga beslutet. Beslutet skall omprövas var tredje månad och upphöra när förutsättningarna för vistelsebehov inte längre är uppfyllda och pågå som längst till den unge fyller 18 år.

Polismyndigheten och socialtjänst har enligt förslaget en skyldighet att underrätta socialnämnden om de påträffar eller får kännedom om någon som överträder ett meddelat vistelseförbud. Socialnämnden kan begära handräckning av Polismyndigheten för att förflytta ett barn som befinner sig på en plats eller inom ett område i strid med ett meddelat vistelseförbud. I polislagen (1984:387) införs en bestämmelse som möjliggör att en person som av en polisman påträffas på en plats eller ett område i strid med ett meddelat vistelseförbud får tas om hand av polismannen för att överlämnas till föräldrarna, vårdnadshavarna eller socialnämnden. Polismyndigheten får i uppdrag att föra ett register över gällande vistelseförbud. Personuppgiftsbehandlingen i registret regleras i en ny lag.

Förändringarna föreslår träda i kraft den 1 juli 2023. Några särskilda övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

Jämställdhetsanalys

De faktorer som i forskning har identifierats som riskfaktorer för normbrytande beteende är i stort sett de samma för flickor och pojkar även om det är vanligare att pojkar uttrycker normbrytande beteende än att flickor gör det. Socialstyrelsen konstaterar i kunskapsstödet *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende*¹ att likheterna mellan flickor och pojkar är mångdubbelt fler än skillnaderna när det gäller vilka faktorer som är risk- respektive skyddsfaktorer för normbrytande beteende. Socialstyrelsen framhåller att det är viktigt att inte låta förutfattade meningar om könstillhörighetens roll för risker och konsekvenser stå i vägen för en objektiv bedömning. Förslaget om att införa möjligheten att besluta om vistelseförbud i LVU-lagstiftningen är inte kopplat till kön eller till specifika riskmiljöer. Det är därmed professionens uppgift att säkerställa att bestämmelserna tillämpas på ett likvärdigt sätt och att adekvata beslut fattas baserat på den unika individens livssituation och behov oavsett könstillhörighet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig bakom utredarens förslag om att möjligheten att besluta om vistelseförbud för barn inte bör införas inom ramen för Socialtjänstlagen men i LVU-lagstiftningen och följa samma juridiska process som övriga LVU-beslut. Att värna barnets rätt till rörelsefrihet och rättigheter enligt barnkonventionen är ett tungt vägande argument då effekten av ett vistelseförbud är svårt att förutsäga. Förvaltningen bedömer att utredarens reflektioner och förslag är rimliga, relevanta och i enlighet med den kunskap socialnämnden har kring brotts- och drogförebyggande arbete.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Författningsförslag i promemorian Vistelseförbud för barn Ds 2022:12.

---

¹ [Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende \(socialstyrelsen.se\)](#)